

65 . Șoimeni | Comuna: Păuleni-Ciuc | Județ: Harghita | Punct: Dâmbul Cetății | Anul: 2012

Anul: 2012

Cod RAN: 83384.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Preistorie, Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène

Tipuri sit: locuire, descoperire izolată, exploatare/carieră, obiect izolat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Corneliu Beldiman, Dan Lucian Buzea, Daniel Garvăn, Valerii Kavruk, Adela Kovács, Gheorghe Lazarovici, Elena Roxana Munteanu, Diana Maria Sztancs

Instituții: Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir", București, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț

Raport

Așezarea preistorică se află la cca 8 km nord-est de municipiul Miercurea-Ciuc și la cca 1-1,5 km nord-est de satul Șoimeni (Csíksomortány – în limba maghiară), com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita, în locul numit „Dâmbul Cetății” („Várdomb” – în limba maghiară). Situl ocupă o movilă pe o șea joasă de deal, aflată între două coline mai înalte care fac parte dintr-un lanț de dealuri, pe linia E-V, ce leagă Munții Ciucului cu Depresiunea Ciucului.

Primele mențiuni arheologice despre așezarea preistorică fortificată de la Păuleni-Ciuc, satul Șoimeni, datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când sunt realizate și primele descrieri topografice, tehnice (forma și dimensiunile așezării, altitudinea etc.) și mențiuni despre toponimul respectiv, care apare frecvent sub denumirea de Cetate/Dealul Cetății/Movila (Vár/Várdomb/Várhegy).

În anii 1950 și 1960, săpături de mică amploare în acest sit au fost efectuate sub conducerea lui Székely Zoltán.

În perioada 1999-2012, cercetările au fost efectuate sub egida Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni în colaborare cu alte instituții de profil din țară.

În anul 2012, lucrările s-au desfășurat în partea de est a sitului – în S.I, pe suprafața de 64 mp, fiind cercetat nivelul de locuire Cucuteni-Ariușd, valul de pământ și șanțul interior de-a lungul acestuia atribuit culturii Costișa-Ciomortan, și nivelul de locuire Wietenberg.

Obiectivele săpăturilor arheologice au fost: cercetarea urmelor de locuire Cucuteni-Ariușd; cercetarea sistemului de fortificație al așezării din epoca bronzului; cercetarea urmelor de locuire Costișa-Ciomortan și Wietenberg; prelevarea de mostre pentru efectuarea datărilor radiocarbon.

Eneolitic

Cpl. 48. Vestigiile eneolitice au fost cercetate în c. L-M/4-5, la adâncimea cuprinsă între 2,7 și 3,2 m de la suprafața actuală a terenului. Aici au fost descoperite urmele unui complex arheologic (probabil o locuință incendiată) care avea umplutura formată din pământ negru, afânat cu resturi de lemn și lut ars. Forma și dimensiunea complexului nu au putut fi stabilite din cauza faptului că acesta depășește suprafața deschisă.

În c. L/5, după au fost descoperite fragmente ceramice, vase ceramice întregibile, unelte din piatră (râșnițe, lame, gratoare etc.) și obiecte din lut ars (fragmente de figurine antropomorfe și zoomorfe). Umplutura complexului are culoarea neagră și conține numeroase fragmente de vase ceramice și lipitura de lut. În c. L/4, a fost descoperită o cupă cu picior, căzută pe o parte și alte două vase întregibile.

Pe nivelul de călcare din perimetrul complexului eneolitic au fost descoperite trei gropi de stâlp: gr. 311 (pereții oblici spre baza plată, dimensiuni: gura gropii are forma ovală 0,65x0,28 m și AD: 0,3 m); gr. 312 (pereții oblici, spre bază este sferică, dimensiuni: gura gropii are forma ovală 0,55x0,35 m și AD: 0,42 m) și gr. 313 (pereții oblici spre baza sferică, dimensiuni: gura gropii are forma ovală 0,55x0,35 m și AD: 0,4 m). Aceste gropi de stâlp aparțin probabil infrastructurii complexului de locuit atribuit culturii Cucuteni-Ariuşd.

Epoca bronzului mijlociu

Şanţul Interior

Cpl.15. A fost descoperit în anul 2000 şi cercetat în campaniile din anii 2001-2003 şi 2007-2011. Şanţul este paralel linia valului de pământ. În c. I-K/1', Cpl.15 a traversat caroul pe direcţia NV-SE. Umplutura complexului este formată din pământ negru uşor afânat, bolovani de piatră de dimensiuni medii şi mari. În umplutura Cpl.15 se aflau fragmente ceramice de factura Costişa (ceramica striată şi ceramică decorată cu triunghiuri incizate).

În urma observaţiilor stratigrafice s-a constatat că Cpl. 15 era suprapus de nivelul de bolovani de piatră care acoperea locuinţele culturii Wietenberg (L.7-10 şi L.32). În aceste condiţii, Cpl. 15 este anterior locuirii Wietenberg şi aparţine locuirii Costişa.

Cultura Wietenberg

Locuinţa (L.32) a fost construită pe panta interioară a valului de apărare, după ce în prealabil aceasta a fost uşor nivelată. În partea superioară a locuinţei au fost descoperite aglomerări mari de bolovani de piatră de diferite forme şi dimensiuni răspândite pe suprafaţa de 4,5 x 3 m.

Peretele NE al L.32 a fost cercetat pe nivelul superior al dărâmurilor. Acesta este format din resturi arse de lipitură de lut care păstrează amprente de pari şi nulele împletite. Printre fragmentele de lipitură se întâlnesc şi urme de lemn carbonizat. În colţul NV al locuinţei, între dărâmăturile peretelui au fost descoperite fragmente ceramice care provin de la mai multe vase ceramice Wietenberg.

După îndepărtarea bolovanilor de piatră de pe întreg perimetru al locuinţei, s-a observat mult mai bine conturul acestui complex. Pe latura de S, în c. K-M/1', după îndepărtarea pietrelor s-au observat pete de pământ de diferite nuanţe cromatice (gălbui, ars la roşu şi negru). Contextul stratigrafic şi cromatic de pe acest nivel delimitează foarte bine umplutura valului de fortificaţie al cetăţii, format din pământ pietros de culoare galbenă, puternic tasat, precum şi conturul L.32 (pământ de culoare gălbuie, uşor tasat şi ars la roşu).

Pe latura de SE a L.32, în c. L-M/1', a fost descoperită o construcţie anexă, care se pare că aparţine acestei locuinţe. În această anexă, pe nivelul de călcare au fost descoperite două aglomerări formate din fragmente de vase ceramice întregibile de factura Wietenberg (vasele 4 şi 5/2012).

În urma cercetărilor din anul 2012, putem afirma că dimensiunile L.32 sunt mai mari faţă de cele constatate în campaniile arheologice anterioare (2009-2011). Latura (peretele) săpată în umplutura valului de pământ are circa 6 m lungime şi este orientată pe direcţia NV-SE, în timp ce laturile scurte au dimensiunea de circa 4 m. Până în prezent, latura (peretele) dinspre incinta aşezării nu s-a descoperit. De altfel, în nici una dintre cele cinci locuinţe Wietenberg cercetate anterior nu a fost identificat peretele dinspre incinta aşezării.

Fragmentele de lipitură arsă descoperite în c. L-M/1-2 delimitează latura scurtă pe direcţia NNE a L.32. În c. I/1' s-a observat un alt colţ al locuinţei. Ținând cont de modul în care s-a prezentat această construcţie pe prezentul plan de cercetare este posibil ca şi vatra descoperită în c. K/1' (numerotată Cpl.46) să aparţină L.32 (în toate locuinţele culturii Wietenberg cercetate până în prezent au fost descoperite cel puţin 2 vetre de foc).

La nivelul podelei, în partea vestică a locuinţei a fost descoperită o vatră de foc (Vatra nr. 1). Suprafaţa de lut ars a vetrei era bine netezită şi s-a păstrat pe suprafaţa de cca. 0,40 x 0,60 m.

În zona peretelui SV al L.32, pe nivelul de călcare, au fost cercetate patru gropi de stâlp care făceau parte din infrastructura complexului: gr. 315 (pereții oblici spre baza plată, dimensiuni: DG: 0,3 m, AD: 0,2 m); gr. 316, (pereții oblici spre baza sferică, dimensiuni: DG: 0,45 m, AD: 0,25 m); gr. 317 (pereții oblici spre baza sferică, dimensiuni: DG: 0,2 m, AD: 0,18 m); gr. 318 (pereții oblici spre baza sferică, dimensiuni:

DG: 0,3 m, AD: 0,16 m). Umplutura gropilor de stâlp era formată din pământ negru afânat în care au fost descoperite resturi de lemn și lut ars, precum și fragmente ceramice, unelte și pietre de diferite forme și dimensiuni.

Eneolitic

În această campanie s-a continuat documentarea Cpl.48 (o locuință de dimensiuni mari cercetată parțial în anii 2008 și 2011). Dărâmăturile incendiate ale acestei locuințe au fost răspândite pe suprafața de circa 10 x 4 m. Perimetrul locuinței nu a putut fi stabilit cu exactitate din cauza faptului că o parte din dărâmături se află în zona rămasă necercetată din S.I, respectiv spre N (c. H-L/6) și spre E (c. M-N/3-5).

În prezent putem afirma că această locuință a fost construită pe marginea platoului dâmbului, era orientată pe direcția E-V, și se afla în zona estică a așezării din.

Epoca bronzului mijlociu

În anul 2012 s-a continuat cercetarea locuinței aparținând culturii Wietenberg (L.32). Elementele de construcție a L.32, sunt asemănătoare cu cele ale locuințelor cercetate în campaniile arheologice anterioare (L. 7-10).

L.32, are peretele nord-estic de 6 m lungime și este orientat pe direcția NV-SE. Peretele SV are circa 4 m lungime. Până în prezent, latura (peretele) dinspre incinta așezării nu a fost descoperit la nici una dintre cele cinci locuințe cercetate de-a lungul timpului la Dâmbul Cetății.

În campania arheologică din anul 2013 urmează să fie documentat peretele nord-estic al L.32, podeaua, vatra de foc și gropile de stâlp care fac parte din infrastructura acestui complex de locuit.

Note

- 1. V. Cavruc, D. Buzea, Noi cercetări privind epoca bronzului în așezarea Păuleni (Ciomortan). Campaniile din anii 2001-2002. Raport preliminar, Angustia, 7, Sfântu Gheorghe, 2002, p. 41-88; D. Buzea, Gh. Lazarovici, Descoperirile Cucuteni-Ariușd de la Păuleni Ciuc – Ciomortan „Dâmbul Cetății”. Campaniile 2003-2005. Raport preliminar, Angustia, 9, 2005, Sfântu Gheorghe, p. 25-88.

Informații suplimentare online

[Raportul 4977 din cronica.cimec.ro](http://raportul4977.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.foolosind.Mapserver.Cimec.ro)
